

Handvest voor een democratisch gebruik van cameratoezicht

>>> Preambule

De cameratoezichtssystemen in Europese steden maken kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen door die afhankelijk zijn van verschillen in de lokale en nationale context, en van politieke, economische, culturele en maatschappelijke factoren.

Het doel van dit project, waar tien Europese steden, Genoa, Rotterdam, Liège, Le Havre, Ibiza, Saint-Herblain, Regione Veneto, Regione Emilia-Romagna, London metropolitan Police, Sussex Police, en andere experts bij betrokken zijn, was het opnieuw bevestigen van de punten van convergentie die er zijn ondanks deze verschillen. Deze punten van convergentie vormen de basis van dit werk; op basis hiervan kunnen methoden en strategieën worden gevormd voor het effectieve en gepaste gebruik van cameratoezicht.

Het eerste punt is de algemene noodzaak om garanties op te nemen in de ontwikkeling en het functioneren van cameratoezichtssystemen, die de persoonlijke levenssfeer en fundamentele vrijheden van de burgers beschermen. Deze eis is vastgelegd in Artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden waarin het volgende gesteld wordt:

“Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”

Het doel van dit Handvest is het verschaffen van garanties aan burgers met betrekking tot het gebruik van cameratoezicht aangezien deze systemen

- het uitoefenen van individuele vrijheden, in het gebied dat onder toezicht staat, beïnvloeden;
- zich zodanig ontwikkelen dat zij hun oorspronkelijke doelstellingen voorbijstreven door de voortdurende en snelle technologische ontwikkelingen die dit terrein karakteriseren;
- de mogelijkheid in zich hebben om ongerustheid en discussies onder burgers te veroorzaken;

Het centraal plaatsen van de burger bij de beoordeling van een stad met betrekking tot cameratoezichtssystemen, was het leidend principe van het project ‘Burgers, Steden en Cameratoezicht’. Aan dit doel kan het respect voor en vastlegging van het recht van de burger op bescherming van de persoonlijke levenssfeer in openbare ruimten worden toegevoegd.

Het tweede punt van convergentie is de eis om het doel van betrokkenheid van de burger in de praktijk te brengen.

Het doel van de beginselen die vervat zijn in het Handvest voor het Democratische Gebruik van Cameratoezicht is om deze twee punten in evenwicht te brengen. Door middel van een serie zelfopgelegde regels, is het een betrokkenheid waarop ondertekenaars zich vastleggen. Deze fundamentele beginselen worden uiteengezet naast concrete maatregelen om ervoor te zorgen dat deze beginselen worden opgevolgd. Op deze manier wordt het Handvest meer dan een abstracte verklaring en is het in feite een werkdocument en een

praktisch document.

Een aantal aanbevelingen, die vervat zijn in dit Handvest, zijn de weergave van een aantal beginselen. Deze aanbevelingen worden samengevat als de vier 'methodologische instrumenten' die zijn vastgesteld door de deelnemers aan het project. Deze vier instrumenten zijn:

- Het uitvoeren van voorafgaande audits om de lokale behoeften objectief vast te stellen. Deze audits dienen ook ruimte te bieden aan een evaluatie van de haalbaarheid van een cameratoezichtsproject in een bepaald gebied. Idealiter zou deze audit moeten worden uitgevoerd door een externe instantie;
- Periodieke evaluaties die als hulpmiddel dienen voor de besluitvorming en ruimte bieden voor een versterking of herpositionering van het cameratoezichtssysteem;
- Opleiding van de beheerders. De beheerders vormen het fundament van het cameratoezichtssysteem. Het correct functioneren van het systeem rust grotendeels op hen. In hun opleiding dienen de basisbeginselen van dit Handvest opgenomen te zijn maar ook de in de praktijk te brengen aanbevelingen. De doelstellingen van het systeem dienen ook deel uit te maken van hun opleiding. Een goede opleiding zorgt voor kwaliteit.
- Een controlerende instantie dient ervoor te zorgen dat de beginselen van het Handvest worden nageleefd. De instelling van een dergelijke lokale structuur zou in gang kunnen worden gezet door landelijke wetgeving of als gevolg van een lokaal initiatief. Deze instantie moet zo onafhankelijk mogelijk zijn.

Het toepassingsgebied >>> van het Handvest

Dit Handvest regelt het ontwerp, beheer en verdere ontwikkeling van openbare cameratoezichtssystemen, d.w.z. de systemen die beheerd worden door overheidsinstanties, of deze nu nationaal, regionaal of lokaal zijn. De regels die in het Handvest uiteen worden gezet, dienen echter ook toegepast te worden op particuliere cameratoezichtssystemen, vooral wanneer hun gebruik en gegevens eventueel beschikbaar zouden kunnen worden gesteld aan overheidsinstanties.

>>> De basisbeginselen

Er zijn zeven beginselen vastgesteld. Deze beginselen vullen elkaar aan en dienen dus niet beschouwd te worden als zouden zij elkaar uitsluiten. Zij bevestigen zichzelf voor wat betreft hun relevantie en duurzaamheid.

I. Het beginsel van wettigheid

Cameratoezichtssystemen mogen uitsluitend in overeenstemming met bestaande wet- en regelgeving worden ontworpen en ontwikkeld.

Inachtneming en naleving van Europese, nationale, regionale en lokale wetgeving. Een cameratoezichtssysteem mag ook uitsluitend in overeenstemming met normen voor gegevensbescherming, het afluisteren van communicatie en gesprekken, ongeoorloofde verstoring van privacy, bescherming van waardigheid, beelden, de woning en andere plaatsen worden ontwikkeld. Normen met betrekking tot de bescherming van werknemers dienen ook in acht te worden genomen.

AANBEVELINGEN EN SOORTEN MAATREGELEN

Cameratoezichtssystemen dienen in overeenstemming met het volgende te worden ontwikkeld:

1) Belangrijke Europese en internationale teksten:

- Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) – 1950;
- Verdrag van de Raad van 28 januari 1981 tot bescherming van personen ter zake van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens;
- Handvest van de grondrechten van de Unie;
- Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens;

2) Nationale en lokale uitspraken met betrekking tot cameratoezichtssystemen en de bescherming van persoonsgegevens.

- Beoordeel of de installatie van een systeem voor cameratoezicht geschikt of gepast is om de doelstellingen te bereiken, waarvoor de grondwet een beperking van de grondrechten toestaat.

3) Jurisprudentie; raadpleging van eerdere uitspraken

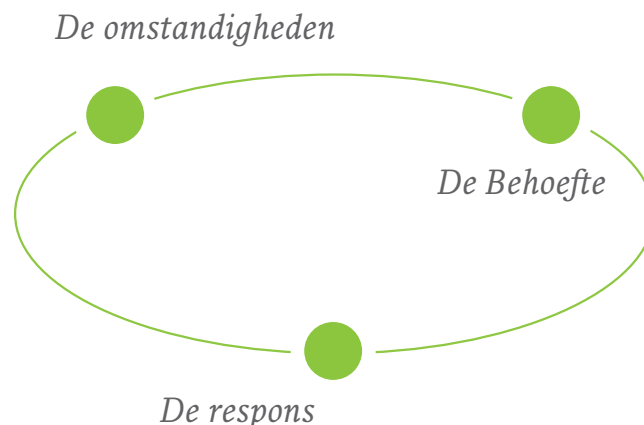
4) Voor wat betreft technologische ontwikkelingen en in het geval van een gebrek aan juridische uitspraken met betrekking tot een specifieke kwestie, moet de ingebruikname van een cameratoezichtssysteem voldoen aan de beginselen zoals gedefinieerd door dit handvest.

II. Het beginsel van noodzaak

De installatie van een cameratoezichtssysteem moet noodzakelijk zijn

Het besluit om een systeem te installeren moet gebaseerd zijn op noodzaak. Noodzaak kan gedefinieerd worden als het adequaat in evenwicht brengen van omstandigheden en behoeften aan de ene kant en de gepaste respons aan de andere kant, in dit geval het gebruik van cameratoezicht. Het is op basis van deze behoefte en deze omstandigheden dat het besluit als correct kan worden beschouwd en de maatregel noodzakelijk. Het beginsel van noodzaak vereist een duidelijk bewijs van de redenering, die ten grondslag ligt aan een maatregel waardoor deze gerechtvaardigd wordt. Het besluit om een cameratoezichtssysteem te installeren hangt af van dit beginsel van noodzaak. Noodzaak kan beschouwd worden als dwingend aangezien het bepaalde maatregelen onontkoombaar maakt, in de zin dat er geen enkele andere maatregel is die hetzelfde doel even effectief kan bereiken.

De combinatie van de omstandigheden en de behoefte nopen tot de respons.

AANBEVELINGEN EN SOORTEN MAATREGELEN

A- DE OMSTANDIGHEDEN

- Stel precies de problemen, voor wat betreft veiligheid en criminaliteitspreventie, vast die aanwezig zijn in een specifiek gebied door middel van een audit van de aan te pakken kwesties;
- Stel het scala aan beschikbare lokale middelen en bestaande systemen vast, die een antwoord kunnen zijn op de problemen die door de audit aan het licht gekomen zijn;

B- DE BEHOEFTE

- Formuleer de behoeften die door de audit aan het licht zijn gekomen en stel een analyse op van de lokale omstandigheden. De behoeften dienen zo precies mogelijk te zijn aangezien zij de basis vormen van de doelstellingen voor het project;
- Neem minder inbreuk makende mogelijkheden in overweging om in te spelen op de aan te pakken problemen;

C- DE RESPONS

- De doelstellingen van het systeem moeten worden gedefinieerd, met inbegrip van een vaststelling van de verwachte voordelen en beoogde resultaten. Deze doelstellingen moeten vertaald worden in werkmethoden. Het is bijvoorbeeld noodzakelijk om de functionele implicaties weer te geven van een cameratoezichtssysteem dat criminaliteitspreventie als doel heeft.
- Stel vast wat voor soort systeem een stad praktisch in staat zou kunnen stellen om haar doelstellingen te bereiken. Dit systeem zou op gepaste wijze moeten worden opgezet om aan de vastgestelde behoeften te voldoen.
- Cameratoezicht moet uitsluitend gebruikt worden als van andere beschikbare, minder inbreuk makende, maatregelen is aangetoond dat zij niet voldoende of niet bruikbaar zijn (na een weloverwogen evaluatie) of als het op te lossen probleem de mogelijkheden van bestaande maatregelen te boven gaat. Cameratoezicht moet in ieder geval onderdeel uitmaken van een gecoördineerde respons op een vastgesteld probleem.
- Houd de mogelijkheid van terugtrekking open. Steden moeten op basis van een evaluatie kunnen besluiten dat cameratoezicht niet langer nodig is of op basis van een analyse dat camera's verplaatst moeten worden.

- Gegevensbescherming

Door middel van cameratoezicht geregistreerde beelden vormen persoonsgegevens en dienen als zodanig onder hetzelfde beschermingsniveau te vallen als wordt toegepast op alle andere vormen van persoonsgegevens. Dit betekent dat strikte regels moeten worden nageleefd met betrekking tot de registratie, het bewaren, de openbaarmaking en de uiteindelijke verwijdering van dergelijke beelden. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat de doelstellingen passend zijn voor:

- Het besluit om beelden te bewaren of niet te bewaren en dus persoonsgegevens te creëren of niet te creëren; De periode waarvoor gegevens moeten worden bewaard welke altijd tijdelijk moet zijn. De bewaartermijn van gegevens moet beperkt worden tot dat wat strikt noodzakelijk is, vermeld en gedefinieerd in de instellingen van het systeem;
- De fysieke en technische bescherming van gegevens. Definieer de protocollen voor de toegang tot en overdracht van beelden. Het is van belang om de “Privacy by design”-methode in deze protocollen op te nemen, wat ervoor zorgt dat het in ogenschouw nemen van de bescherming van persoonsgegevens vanaf de beginfase van het ontwerp van het systeem wordt gestimuleerd.

- Cameratoezicht dient het juiste evenwicht te vinden en zijn plaats in te nemen binnen een geïntegreerde strategie voor openbare veiligheid en criminaliteitspreventie. Cameratoezicht is slechts één instrument binnen een breed, algemeen veiligheidsbeleid en dient samen met andere responsen gebruikt te worden. Op die manier zal de toepassing ervan het meest efficiënt zijn..

IV – Het beginsel van transparantie

Iedere instantie die gebruik maakt van een cameratoezichtssysteem dient een helder en coherent beleid te hebben met betrekking tot het gebruik van hun systeem

Het concept van transparantie is nauw verbonden met communicatie. Transparantie kan gedefinieerd worden als zichtbaarheid van buitenaf. Dit beginsel is dus voor een belangrijk deel gebaseerd op de beschikbaar gestelde informatie. Dit beginsel

is essentieel aangezien, indien cameratoezicht beschouwd kan worden als een technologie die vrijheden beperkt, het vergezeld moet gaan van gedegen openbare informatie. Alle informatie die bekendgemaakt wordt rond het systeem en die van kracht zijnde wetgeving respecteert zou in overeenstemming zijn met dit beginsel van transparantie.

AANBEVELINGEN EN SOORTEN MAATREGELEN

- De instantie die cameratoezichtscamera's installeert dient burgers duidelijke informatie te geven omtrent:
 - het project om een cameratoezichtssysteem te installeren;
 - de doelstellingen van het systeem;
 - de kosten van het systeem;
 - de zones die geïnspecteerd worden. Om dit te bereiken is het noodzakelijk om zichtbare en herkenbare borden te gebruiken met symbolen;
 - de identiteit, functie en contactgegevens van degenen met wie contact kan worden opgenomen voor meer informatie. Deze informatie dient op het bord te staan dat is aangebracht in de geïnspecteerde zones;
 - de specifieke maatregelen die aanwezig zijn om de geregistreerde beelden te beschermen. Toegang tot door een cameratoezichtssysteem gecreëerde gegevens dient beperkt te worden door middel van wachtwoordbescherming. Deze gegevens dienen uitsluitend gebruikt te worden voor de vastgestelde doeleinden door geautoriseerde personen en uitsluitend voor de benodigde tijd bewaard te worden. Al het gebruik van deze beelden dient te worden geregistreerd in een register dat bijgehouden dient te worden;
 - de autoriteiten die gebruik mogen maken van de geregistreerde beelden;
 - hun rechten met betrekking tot beelden van zichzelf, met name:
 - Het recht van iemand op toegang tot het beeld van zichzelf zonder de rechten van een ander te schaden. Dit recht kan geweigerd worden in het geval van een gerechtelijke procedure of indien verbonden met gevaren voor nationale veiligheid of defensie;
 - Het recht van iemand om de verwijdering van persoonlijke beelden van zichzelf te bevestigen zodra de deadline voor verwijdering is bereikt;

De hierboven vermelde informatie dient op een begrijpelijke wijze te worden verstrekt met behulp van heldere en gemakkelijk te begrijpen taal.

- De instantie die verantwoordelijk is voor het systeem dient burgers regelmatig te informeren omtrent de resultaten en het behalen van de doelstellingen via het normale medium waarmee een dergelijke Instantie rapporteert over haar strategie met betrekking tot openbare veiligheid en criminaliteit. Deze benadering stimuleert de heldere definitie van doelstellingen, en de voortdurende evaluatie van prestaties ten opzichte van eerder gedefinieerde indicatoren;
- Het gebruik van valse camera 's wordt ontmoedigd. Met deze verkeerde informatie wordt het risico gelopen dat het systeem in diskrediet wordt gebracht en dat de beheerders van het systeem in twijfel worden getrokken;

V – Het beginsel van toerekenbaarheid

Het recht op bewaking van openbare ruimten is gereserveerd voor zorgvuldig beperkte instanties. Deze instanties zijn verantwoordelijk voor de systemen die in hun naam zijn geïnstalleerd.

De autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor cameratoezichtsystemen staan garant voor een gebruik dat wettig is en dat de persoonlijke levenssfeer en fundamentele vrijheden respecteert. Zij zouden daarom verantwoordelijk zijn voor gemelde schendingen of inbreuken. De bestuursorganen met de bevoegdheid om deze problemen af te handelen dienen duidelijk te worden vastgesteld. Cameratoezichtsystemen die eigendom zijn van en ingezet worden door particuliere ondernemingen die openbare ruimten bestrijken moeten voldoen aan dezelfde normen als systemen die door overheden worden ingezet.

AANBEVELINGEN EN SOORTEN MAATREGELEN

- Maak de contactgegevens bekend van degenen die verantwoordelijk zijn voor het systeem. Ieder bord dat een geïnspecteerde zone aangeeft zou ook deze informatie kunnen weergeven;

- Bevestig de geheimhoudingsplicht van systeemmanagers. Deze plicht zou kunnen worden vastgelegd in een interne code of in een code gericht aan de systeemmanagers. Hun verantwoordelijkheid zou betwist kunnen worden ingeval van schendingen van deze plicht;
- Het gebruik van geschikte veiligheidsmaatregelen om toegang tot de meldkamer en opgeslagen beelden van het systeem te beschermen. Technische maatregelen om toegang te reguleren dienen ingesteld te worden;
- Maak de middelen bekend van gerechtelijke vervolging van verdacht misbruik;
- Stel een passend mechanisme in om informatie te publiceren die burgers nodig hebben om het gebruik van cameratoezicht goed te kunnen begrijpen;

VI – Het beginsel van onafhankelijk toezicht

Controles en maatregelen moeten ingesteld worden om het correcte functioneren van de cameratoezichtssystemen te handhaven door middel van een proces van onafhankelijk toezicht

Het concept van controle veronderstelt de definitie van vastgestelde normen. Het beginsel van onafhankelijk toezicht garandeert de voortdurende toepassing van de normen zoals uiteengezet door het Handvest. De procedure van onafhankelijk toezicht kan talrijke vormen aannemen en kan op verschillende punten in de ontwikkeling van de systemen worden toegepast. Het onafhankelijke onderzoek kan door een bevoegd persoon of een specifieke instantie worden uitgevoerd, met inbegrip van burgerparticipatie.

AANBEVELINGEN EN SOORTEN MAATREGELEN

- Het wordt aanbevolen dat deze onafhankelijke instantie, na overweging, de autorisatie verstrekt om een cameratoezichtssysteem te installeren;
- Deze onafhankelijke instantie dient ook belast te worden met het verzekeren dat de installatie en het gebruik van het systeem voldoet aan de gedefinieerde normen en regels.

VII – Het beginsel van burgerparticipatie

Er moet alles aan gedaan worden om betrokkenheid van de burgers te stimuleren in iedere fase van de levensduur van een cameratoezichtssysteem.

Het beginsel van burgerparticipatie bestaat uit het geven van een stem aan de burgers door middel van verschillende vormen van inspraak, betrokkenheid, overleg en gezamenlijke besluitvorming. Iedere nieuwe installatie of uitbreiding van bestaande systemen dient de actieve participatie van de bewoners van het gebied te beogen. Indien mogelijk dienen discussiegroepen of andere vormen van burgerparticipatie georganiseerd te worden. Burgerparticipatie verbetert de kansen op succes.

AANBEVELINGEN EN SOORTEN MAATREGELEN

- Ondersteun burgerparticipatie bij de vaststelling van behoeften in de context van de voorafgaande audit, bijvoorbeeld door middel van onderzoek naar slachtofferschap;
- Stimuleer de vroege betrokkenheid van burgers bij de installatie van camera's wanneer er ingespeeld wordt op een specifieke behoefte. Dit kan de vorm aannemen van visuele omgevingsaudits;
- Streef de acceptatie door burgers na van algemene veiligheidsprojecten. Het wordt aanbevolen om publieksvoorlichtingsbijeenkomsten te organiseren om de steun van de burgers te stimuleren voor de algemene strategie voor openbare veiligheid en criminaliteit van de gemeente;
- Stimuleer de betrokkenheid van burgers bij het toezicht op en de evaluatie van het systeem door middel van tevredenheidsvragenlijsten;
- Een beheerd en formeel systeem om burgers de gelegenheid te geven om de meldkamer van het cameratoezichtssysteem te bezoeken. Deze bezoeken dienen onaangekondigd te zijn. Weigering om toegang te verlenen dient correct geregistreerd en uitgelegd te worden (bijv. vertrouwelijke veiligheidsoperatie aan de gang). De rechten van derden dienen niet geschaad te worden door deze mogelijkheid;
- Versterk de betrokkenheid van de gemeenten om een systeem op te zetten dat de regelmatige betrokkenheid van burgers toelaat. De instelling van een plaatselijke controle- en toezichtstructuur dient actieve burgerparticipatie te omvatten gedurende de levensduur en ontwikkeling van het systeem

>>> Toekomstige plannen

De steden die dit handvest hebben ondertekend zullen zich tot het uiterste inspannen om de toepassing ervan te garanderen en de verspreiding van zijn beginselen in hun lokale of nationale context.

Zij verplichten zich tot voortdurende uitwisselingen met betrekking tot ontwikkelingen op het terrein in kwestie en technologische ontwikkelingen.

Zij streven naar de instelling van een Europees keurmerk en certificering.

Zij ondersteunen het idee om een gezamenlijke taal voor cameratoezicht te creëren voor Europese burgers dat zich zou vertalen in de instelling van een Europees bord om geïnspecteerde zones aan te geven.